

15. Odpoveď ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky Erika Tomáša na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Simony Petrík podanú 12. decembra 2023 vo veci počtu vdov a vdovcov bez detí bez ohľadu na ich vek na Slovensku

Erik Tomáš

minister

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

KANCELÁRIA PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SR	
Došlo:	12 -01- 2024
Číslo zápisu:	PE 921 - RP 11/2023
Číslo spisu:	
Prílohy:	1/3
Vybavuje:	

Bratislava 8. januára 2024

Číslo: 13465/2024M_ODSP

Vážená pani podpredsedníčka výboru Národnej rady Slovenskej republiky,

dovoľte mi v súlade s § 130 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov odpovedať na Vašu interpeláciu z 12. decembra 2023, ktorou ma žiadate o písomné stanovisko ku skutkovým a k právnym otázkam súvisiacim s nárokom na výplatu vdovského a vdoveckého dôchodku.

1. „Aký je počet vdov a vdovcov bez detí bez ohľadu na ich vek (celkový počet ovdovených osôb s nula deťmi) na Slovensku k najaktuálnejšiemu evidovanému dátumu“

V Registri fyzických osôb (centrálny register Ministerstva vnútra Slovenskej republiky obsahujúci referenčné údaje o fyzických osobách) bol k 30. novembru 2023 evidovaný nasledovný počet osôb s rodinným stavom vdovec alebo vdova bez detí:

Tabuľka: Počet osôb v RFO s rodinným stavom "vdovec / vdova" bez detí

Typ osoby v RFO	Vdovec	Vdova	Spolu
Občan s trvalým pobytom na území SR	3 907	14 878	18 785
Občan, ktorý nemá trvalý pobyt na území SR	80	298	378
Cudzinec bez pobytu v SR, ktorý prišiel do styku s verejnou správou	224	162	386
Cudzinec prihlásený na pobyt v SR	5	12	17
Cudzinec, ktorému bol pridelený azyl na území SR	1	0	1
Spolu	4 217	15 350	19 567

Pozn.: V tabuľke sú započítané aj osoby, ktorým zomrelo dieťa nie staršie ako 6 mesiacov, keďže nespĺnili zákonom stanovenú podmienku výchovy dieťaťa, hľadí sa na nich na tieto účely ako na bezdetné.

2. „Aký je počet pozastavených vdovských a vdoveckých dôchodkov po vyplácaní 1 roku (pred novelou zákona č. 421/2022 Z. z.) vdovského alebo vdoveckého dôchodku za roky 2022 a 2021, a to zvlášť pre:

a. Vdovy vdovcov s 0 deťmi

b. Vdovy vdovcov s 1 dieťaťom“

3. „V prípade, že už došlo k pozastaveniu vyplácania vdovských a vdoveckých dôchodkov po vyplácaní 2 rokov (po novele zákona č. 421/2022 Z. z.) v roku 2023, dovoľujem si Vás požiadať aj o túto informáciu, a to zvlášť pre:

a. Vdovy vdovcov s 0 deťmi

b. Vdovy vdovcov s 1 dieťaťom“

Vzhľadom na to, že Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ministerstvo) nedisponuje priamo údajmi o počte vdovských a vdoveckých dôchodkov, výplata ktorých bola zastavená, v štruktúre, v akej žiadate, a v prvom kroku musí osloviť Sociálnu poisťovňu, ktorá potrebné údaje musí dohľadať a spracovať z príslušných informačných systémov, nie je možné dodržať stanovený termín a poskytnúť všetky žiadané údaje do 14. januára 2024. Ministerstvo toho času už oslovilo Sociálnu poisťovňu so žiadosťou o poskytnutie dát za roky 2021 až 2023. Vzhľadom na to, že ide o výber dát v novej štruktúre, je potrebný väčší časový priestor na ich identifikáciu a výber.

V nadväznosti na uvedené predpokladám, že uvedené údaje Vám budeme vedieť poskytnúť v neskoršom termíne, a to do 26. januára 2024.

4. „Na základe čoho platí vek stanovenia opätovného vyplácanie vdovského a vdoveckého dôchodku od dovŕšenia 52. roku života, resp. 57. roku života?“

Jedným z dôsledkov transformácie systému sociálneho zabezpečenia na systém sociálneho poistenia zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sa od 1. januára 2004 zúžil okruh sociálnych udalostí podmieňujúcich obnovu nároku na výplatu vdovského dôchodku po uplynutí jedného roka od smrti manžela a vylúčil tak možnosť obnovy tohto nároku v závislosti od počtu vychovaných detí v porovnaní s tým, ako tomu bolo podľa predošlej právnej úpravy (zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení účinný do 31. decembra 2003). Zákon o sociálnom poistení podmienil obnovu nároku na výplatu vdovského a vdoveckého dôchodku dosiahnutím dôchodkového veku, invaliditou so stratou pracovnej schopnosti viac ako 70 % a starostlivosťou o nezaopatrené dieťa. Zároveň bola v prospech poistencov zrušená podmienka, že sociálna udalosť podmieňujúca obnovu nároku na výplatu vdovského dôchodku musí nastať do dvoch, resp. piatich rokov od zániku nároku na predošlý vdovský dôchodok. Uvedený rozdiel v právnej úprave nároku na výplatu vdovského dôchodku bol vdovami, ktoré ovdoveli po 31. decembri 2003 vnímaný veľmi negatívne a bol predmetom častých sťažností.

Na základe poslaneckej iniciatívy KDH bola zákonom č. 310/2006 Z. z. s účinnosťou od 1. augusta 2006 do zákona o sociálnom poistení opäť vložená právna úprava obnovy nároku na výplatu dôchodku vdovy, ktorá vychovala aspoň tri deti alebo vychovala dve deti a dovŕšila vek 52 rokov. Ako sa v odôvodnení tejto právnej úpravy uvádza, jej cieľom bolo odstrániť „diskrimináciu žien matiek, ktorým sa výrazne zhoršili podmienky nároku na vdovský dôchodok prijatím zákona č. 461/2003 Z. z.“.

Vážená pani podpredsedníčka, s poľutovaním Vás musím informovať, že ministerstvo nedisponuje žiadnymi dátami alebo údajmi, na základe ktorých by bolo možné exaktne určiť, na základe akej analýzy a podľa akého algoritmu bol stanovený vek potrebný na obnovu nároku na výplatu vdovského dôchodku vdov, ktoré vychovali dve deti (arbitrárne rozhodnutie?).

Obnovenie nároku na výplatu vdovského dôchodku pre jednodetné vdovy spomínaná právna úprava neobsahovala pravdepodobne z dôvodu, že ani zákon o sociálnom zabezpečení nepoznal obnovu nároku na vdovský dôchodok pre vdovu s jedným dieťaťom.

Vdovám, ktoré vychovali jedno dieťa, zaviedla obnovu nároku na výplatu vdovského dôchodku dovŕšením 57 rokov veku právna úprava zákona č. 421/2022 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2023. Uvedený zákon bol prijatý na základe poslaneckej iniciatívy OĽANO motivovanou záväzkom vlády Slovenskej republiky, ktorá sa v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024 zaviazala, že „**upraví podmienky poskytovania vdovského dôchodku**“. Cieľom uvedenej právnej úpravy bolo stanoviť podmienky nároku na vdovský dôchodok tých poistencov, ktorí vychovali jedno dieťa analogicky k poistencom, ktorí vychovali dve a viac detí. Vek na obnovu nároku na výplatu dôchodku bol stanovený tak, aby sa zachoval určitý odstup vo vzťahu k veku 52 rokov, teda k veku od dovŕšenia ktorého sa obnoví výplata vdovského dôchodku vdovy, ktorá vychovala dve deti.

S úctou

Vážená pani
Simona Petrík
podpredsedníčka Výboru NR SR pre sociálne veci
Kancelária NR SR
Bratislava

Na vedomie:
Vážený pán
Peter Pellegrini
predseda NR SR
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava